

**ПЕТРО ВАСИЛЬОВИЧ ІВАНОВ – КОРИФЕЙ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДОЗНАВСТВА**
(КОНФЕРЕНЦІЯ ДО 170-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ, ХАРКІВ,
1 – 2 ГРУДНЯ 2007 Р.)

Наталія Аксьонова

Минуло 170 років від дня народження Петра Васильовича Іванова — «простого труженика науки», на праці якого посилається вже не одне покоління дослідників Слобожанщини. З цієї нагоди у Харківському історичному музеї відбулася Всеукраїнська наукова конференція. П. Іванов народився у м. Чугуєві і свою науково-дослідну роботу (спочатку в галузі етнології, а згодом і етнографії) присвятив Слобожанщині. Тому вшанування пам'яті цього унікального дослідника-аматора Слобожанщини є даниною не тільки його науковій спадщині, але й загалом проблематиці народознавчих досліджень нашого краю.

Конференція, присвячена 170-річчю видатного аматора-етнографа Петра Іванова була ініційована Спілкою етнологів та фольклористів міста Харкова, яка провела цю акцію за підтримки співробітників Харківського історичного музею.

Крім харківських науковців у конференції взяли участь представники Києва, Одеси, Луцька, Чернівців, Полтави. Постать П. Іванова, видатного оповідача народного життя, привертає увагу не тільки українських дослідників: серед тих, хто подав свої доповіді на конференцію — російські вчені Воронежа та Башкірії.

Під час пленарного засідання було презентовано два видання, які вшановують пам'ять Петра Іванова: перевидання його етнографічної збірки «Жизнь и поверья крестьян Купянского уезда Харьковской губернии», видана 1907 року в 17 томі Збірника Харківського історико-філологічного товариства; Петро Іванов — дослідник Куп'янщини (1837, 1931): Бібліографічний покажчик / Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка, Спілка етнологів та фольклористів м. Харкова /

Уклад. О. М. Дмитрієва, наук. ред. М. М. Красиков. — Х. 2007. Ці видання не тільки будуть популяризувати науковий доробок відомого етнолога, але й стануть вагомим внеском до подальших праць дослідників, які працюватимуть у галузі духовної культури, її архаїчних проявів і народної демонології, повір'їв і обрядів, а також народних розповідей і казок. Неабияку зацікавленість під час конференції викликало обговорення питань пропаганди і втілення етнографічної та фольклорної освіти в Харківському регіоні як серед студентів, так і серед учнів шкіл.

Конференція зібрала 50 етнологів та фольклористів, виступи яких були репрезентовані такими секціями: «Петро Іванов — науковець і громадський діяч», «Традиційна народна культура та сучасність», «Традиційні світоглядні уявлення», «Дитячий фольклор у записках Петра Іванова». Спрямування за яким працювала конференція, слід визначити як проблему вивчення традиційного народного світогляду як у науковій спадщині, так і в сучасних дослідженнях. Особливо слід відзначити науково-практичні роботи, присвячені фіксації архаїчних уявлень у сучасних етнографічних дослідженнях: «Народні звичаї та обряди, пов'язані з оранкою та сівбою» Л. Костенко (Київ), «Астрономічні знання і космогонічні уявлення українців» С. Чибирак (Луцьк), «Післяродовий цикл обрядів українців: традиції та сучасність» А. Троцик (Одеса). Окрему групу становили роботи, які стосувалися проблематики семантичних досліджень традиційного українського світогляду й теоретичних засад етнологічної науки, — «Сучасні школи етнолінгвістики і проблеми етнолінгвістичних досліджень Слобожанщини» Д. Сало, Г. Кар-

наушенко (Харків), «Традиційний світогляд українців» С. Верговський (Київ).

Надбанням конференції стали роботи з семантики народних звичаїв та побуту «Матеріалізація традиційного світогляду українців у формуванні інтер'єру сільського житла» Т. Косміної (Київ), «Звичаї та обряди, пов'язані з народженням дитини, їх духовна мотивація» Р. Свириди (Київ), «Семантика весільних хлібів: за матеріалами весілля на Слобожанщині» О. Часник (Харків).

На конференції здебільшого розглядалися питання вивчення традиційного народного світогляду українців, але серед доповідей слід відзначити й роботи з етнографії кримських татар «12-летний животный календарь у крымских татар» А. Шабашова, гагаузів «Некоторые особенности религиозной культуры гагаузов (на примере с. Александровка Болградского района на Одесчине)», ногайців «Антропонимия как источник реконструкции религиозных верований у ногайцев Буджакской орды» О. Худайбердиева (Аширгельди-гизи).

Перлиною конференції став виступ дитячого фольклорного гурту «Мережка» Харківської гімназії № 6 під керівництвом М. Семенової, дослідницько-виконавського гурту «Муравський шлях» Харківського обласного центру народної творчості, (керівник Г. Лукьянець).

Жвава дискусія розгорнулася навколо доповіді Володимира Склера «Мовленнева

ідентичність сучасних українців: просторові виміри України», де було порушено питання історичного підґрунтя мовної ситуації в Харкові й на Слобожанщині.

Під час роботи конференції було вирішено:

– проводити Спілкою етнологів та фольклористів міста Харкова подібні конференції раз на два роки;

– видавати матеріали цієї конференції та наступних у відповідному фаховому збірнику;

– постійно ознайомлювати з результатами дослідницьких робіт широку громадськість, а також сприяти збереженню і розвитку народної культури на Харківщині;

– звернутися до Харківської обласної адміністрації щодо фінансування викладання у школах області курсу «Народознавство», без якого неможливе формування патріотичного світосприйняття або розширення існуючої програми курсу «Харківщинознавство» темами з вивчення народної культури регіону та питань толерантності.

Організатори конференції розраховують на подальшу співпрацю науковців, громадськості міста, представників влади та засобів масової інформації, які мають об'єднати свої зусилля щодо увічнення і вшанування пам'яті знаного дослідника Петра Іванова як на території Слобожанщини, так і в Куп'янському районі зокрема.

БІБЛІОГРАФІЯ ОСНОВНИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ В. І. НАУЛКА (ДО 75-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

Всесоюзний перепис населення 1959 року і його значення для етнографічних досліджень / В. В., Бондаренко В. І. Наулко // НТЕ. — 1959. — № 1. — С. 14–21.

Народні знання. Метеорологія. // Українці: Істор.-етногр. моногр.: У 2 т. — К., 1960. — Т. I.

Современный этнический состав населения Украинской ССР // Сов. этнография. — 1963. — № 5.

Культурно-побутове зближення радянських народів // Комунізм і побут. — К., 1963. — С. 41–56.

Вивчення етнічного складу населення Української РСР // НТЕ. — 1963. — № 4. — С. 20–26.

Народні прикмети і завбачення погоди // Наука і життя. — 1963. — № 4. — С. 38.

Національний склад населення Української РСР за матеріалами переписів населення // НТЕ. — 1963. — № 5. — С. 24–28.

National Composition of the Ukrainian SSR according to Population Censuses Returns // VII International Congress of an Anthropological and Ethnological Sciences. Moscow, August 1964. — М., 1964.

Народы Украинской и Молдавской ССР: Карта, м-б 1:5 млн. / Я. Р. Винников, В. И. Наулко // Атлас народов мира. — М., 1964.

Развитие промышленности и формирование рабочего класса в период капитализма // Народы Европейской части СССР. — М., 1964. — Т. I. — С. 620–624.

Народные знания и развитие науки / В. Ф. Горленко, В. И. Наулко, и др. // Народы Европейской части СССР. — М., 1964. — Т. I. — С. 733–739.

Про карти населення // Укр. істор. журн. — 1965. — № 8. — С. 97, 98.

Етнічний склад населення Української РСР: Статистико-картографічне дослідження. — К., 1965.

Карта сучасного етнічного складу населення УРСР: м-б 1:500 000. Додаток: «Географічне розміщення народів в УРСР». — К., 1966.

Етнічний склад Української РСР у 1959 р. : Карта // Енциклопедія українознавства. — Париж; Нью-Йорк, 1966. — Т. 5. — С. 17–37.

Про методику картографування «Регіонального історико-етнографічного атласу України, Білорусії і Молдавії» // НТЕ. — 1967. — № 3. — С. 34–40.

Грузинское население на Украине в статистических и исторических источниках // Тез. докл. Объед. научн. сессии по истории груз.-укр. взаимоотношений. — Тбилиси, 1967. — С. 44–46.

Методика этнического картографирования городского и сельского населения: Материалы VIII Междунар. конгр. антропол. и этногр. наук (Токио—Киото, сент. 1968). — М., 1968.

Грузинское население на Украине по статистическим и историко-этнографическим источникам // Из истории укр.-груз. связей. — Тбилиси, 1968. — С. 226–238.

The Methodics of Ethnical Cartography of City and Rural Populations // VIII International Congress of Anthropological and Ethnological Sciences. Sept. 3–10, 1968, Tokyo—Kyoto. — Vol. III. — P. 205, 206.

Региональный историко-этнографический атлас Украины, Белоруссии и Молдавии: проспект / К. Г. Гуслистый, В. И. Наулко, и др. — К., 1969.

Население и культура / Л. М. Корецкий, В. И. Наулко // Украина: общий обзор / «Советский Союз». — М., 1969. — С. 142–186.

Міжнародний форум етнографів і антропологів / В. Зінич, В. Наулко // НТЕ. — 1969. — № 2. — С. 39–46.

Етнокультурні зв'язки на Україні за матеріалами одягу / В. В. Миронов, В. І. Наулко // НТЕ. — № 5. — С. 44–52.

National Composition of the Ukrainian SSR according to Population Census Returns // Tr. VII Междунар. конгр. антропол. и этногр. наук. — М., 1970. — Т. 8. — С. 455–459.

Естонське населення на Україні // НТЕ. — 1970. — № 5. — С. 38–42.

Культурно-бытовое сближение народов УССР / В. Г. Зинич, В. И. Наулко // Сов. этнография. — 1972. — № 6. — С. 28–37.

Development of Interethnic ethocultural Relation in the Ukrainian SSR // Plan of the Congress: IX ICAES. — Chicago, USA, August 28 — September 18, 1973. — Chicago, 1973. — P. 96–97.

The Convergence of the People of the Ukrainian SSR in Culture and Life—Still / V. Zinich, V. Naulko // Soviet Sociology. — Washington, 1974. — Vol. XIII. — Z. 1–2. — P. 36–45.

Развитие межэтнических связей на Украине. — К., 1975.

Сучасне і традиційне у весільних обрядах угорців Закарпаття // НТЕ. — 1975. — № 1. — С. 51–54.

Методические разработки по организации учебно-исследовательской работы студентов специальности 2008 (ист. науки) / В. И. Наулко, В. И. Стрельский — К., 1976.

Развитие межэтнических связей на Украине: Автореф. дис... доктора ист. наук / АН СССР. Институт этнографии им. Н. Н. Миклухо-Маклая. — М., 1976.

Культура и быт украинского народа / В. И. Наулко, В. В. Миронов Учебн. пос. — К., 1977.

Contemporary Processes of Ethnic Integration in the Ukrainian Soviet Socialist Republic // X International Congress of Anthropological and Ethnological Sciences. Delhi, Dec. 10–21, 1978. — Moscow, 1978.

Этногенез и этническая история народов: Progr. спецкурса для вузов. — К., 1978.

Сучасні етнокультурні процеси в Українській РСР // НТЕ. — 1978. — № 4. — С. 9–19.

Етнографія у вищій школі: Проект програм // Там само. — № 6. — С. 80–82.

The Development of Interethnic Relations in the Ukraine // World Anthropology. Perspectives on Ethnicity. — Paris: Mouton Publishers, 1978. — P. 429–437.

Этнокультурные процессы в Украинской ССР // Расы и народы. — М., 1979. — Вып. 9. — С. 119–135.

X Міжнародний конгрес антропологічних і етнографічних наук // НТЕ. — 1979. — № 2. — С. 91, 92.

Національне та інтернаціональне в сфері побуту населення Української РСР // Вісн. Київ. ун-ту. Іст. науки. — К., 1979. — Вип. 21. — С. 3–9.

Карта етнографічного складу населення Української РСР: м-б 1:6,5 млн. // Історія Української РСР. — К., 1979. — Т. 8. — Кн. 2.

Етносоціальні процеси серед канадців українського походження // НТЕ. — 1982. — № 2. — С. 57–65.

Ethnodemographic Characteristics of the Post-War Ukraine // Problems of the European Ethnography and Folklore. II Congress of the International Society for European Ethnology and Folklore. Suzdal, Sept. 30 — Okt. 6, 1982. — М., 1982. — P. 105–107.

The Ethno-Social Aspects in the Development of Culture and Ways of Life in the Ukrainian SSR / by V. I. Naulko, A. V. Orlov // Studies in Ethnography and Anthropology. XI International Congress of Anthropological and Ethnological Sciences. — Vancouver; Quebec; Moscow, 1983. — Part I. — P. 143–152.

Об историко-этнографическом районировании Полесья // Полесье и этногенез славян: предварит. матер. и тез. конф. — М., 1983. — С. 42, 43.

Сучасні дослідження хорватських етнографів // НТЕ. — 1983. — № 3. — С. 25–36.

Важнейшие исторические события // Страны и народы. Советский Союз. Республики Прибалтики. Белоруссия. Украина. Молдавия. — М., 1984. — С. 218–227.

Культура: традиции и современность // Там же. — С. 240–247.

Население // Там же. — С. 258–270.

Украинская этническая группа Канады // Расы и народы. — М., 1984. — № 14. — С. 113–130.

Историко-этнографічні музеї Північної Америки / В. И. Наулко, Н. В. Карповець // НТЕ. — 1986. — № 2. — С. 64–71.

Культура индейцев в музеях США и Канады / Н. В. Карповець, В. И. Наулко // Расы и народы. — М., 1986. — Т. 16. — С. 189–201.

Socio-demographic Aspects of Marriage and Family Development in the Ukrainian SSR / A. P. Ponomarev, V. I. Naulko // Soviet Papers

for SIEF's Third Congress «The Life Cycle» (Zurich). — М., 1987. — Р. 114—120.

Исторический очерк формирования молдавского населения Украины // Укр.-молд. этнокультурные взаимосвязи в период социализма. — К., 1987. — С. 25—38.

Українці / В. В. Миронов, В. И. Наулко, Т. В. Космина // Этнография восточных славян. — М., 1987. — С. 101—146.

Підготовка професійного етнографа: проблеми перестройки — обговорення статті В. В. Пименова // Сов. етнография. — 1989. — № 3. — С. 66—68.

Що вивчає етнографія // Рад. школа. — 1989. — № 10. — С. 18—25.

Програма факультативного курсу «Етнографія і фольклор України» для загальноосвітніх шкіл. — 8—9 класи / В. І. Наулко, М. Л. Струнка // Рад. школа, 1989. — № 15. — С. 18—26.

Историко-этнографическая характеристика белорусского населения Украины // Славяне: адзінства і мнагастайнасць. Міжнародная канферэнцыя 24—27 мая 1990: Тез. дакл. Секцыя 2. Этнагенез славян. — Мінск, 1990. — С. 46—48.

Етнічний склад населення України // Рад. школа. — 1990. — № 3. — С. 37—48.

Этнография // Исторические дисциплины: — Краткий библиогр. справ. указатель / АН УССР. Археогр. комиссия. — К., 1990. — С. 152—155.

Ethnographical Map of the Ukrainian SSR. 1959 // Encyclopaedia of Ukraine. — Toronto; Buffalo; London: University of Toronto Press, 1990. — Vol. I.

Динаміка чисельності і розміщення українців у світі. XVIII—XX ст. / В. І. Наулко, Н. В. Чорна // НТЕ. — 1990. — № 5. — С. 3—16.

Динаміка етнічного складу населення західноукраїнських земель в аспекті міграційних процесів // International Conference «The Migration of Ukrainians to Western Canada after 1891»: A Centennial Conference. May 17—20, 1991. — Edmonton; Alberta, 1991. — Р. 16, 17, 37, 38.

З історії шведсько-українських зв'язків // Пробл. іст. географії України. — К., 1991. — С. 77—84.

Динаміка етнічного складу населення України в XX сторіччі // Здоров'я та відтворення народу України: Матер. наук. конф. — К., 1991. — С. 10—13.

Скільки нас? // Україна. Наука і культура. — К., 1991. — Вип. 25. — С. 168—177.

Народні знання і світоглядні уявлення українців / В. Ф. Горленко, В. І. Наулко // Рад. школа. — 1991. — № 1. — С. 29—38.

Етнографія України // Проект програм та методичні рекомендації факультативних курсів середньої загальноосвітньої школи. — К., 1991. — С. 3—42.

Етнографічні особливості інших народів України і сучасні етнічні процеси в республіці // Рад. школа — 1991. — № 4. — С. 18—25.

Євреї на Україні, в СРСР і в світі: чисельність і розміщення / В. М. Кабузан, В. І. Наулко // Укр. іст. журнал — 1991. — № 6. — С. 56—68.

Програми педагогічних інститутів: етнографія і фольклор України / С. В. Мишанич, В. І. Наулко, М. Л. Струнка // Респ. навч.-метод. каб. М-ва нар. освіти УРСР. — К., 1991.

Культура і побут населення України. Навч. посібн. для вузів. — К., 1993 [В. І. Наулко кер. видання і автор п. 1—4 розділу 1 (с. 6—36); п. 6 розділу 3 (с. 198—214); розділу 4 (с. 215—225) і співавтор (з В. Ф. Горленком) п. 5 розділу 1 (с. 37—48) та п. 5 розділу 3 (с. 188—197)].

Українці за межами України // Фольклор українців поза межами України. — К., 1992. — С. 10—13.

Ukrainski etnograf, archeolog i antropolog F. K. Wowk / W. I. Naulko, O. O. Franko // Zeszyty naukowe Uniwersytetu Jagiellonskiego. — Kraków, 1992. — Z. 30. — XLI: Prace etnograficzne. — S. 119—131.

До проблем типології українського етносу // Етнографічна спадщина і національне відродження: Тези доп. міжнар. конф. — К., 1992. — С. 22, 23.

Етнічний склад населення Кам'янецьчини за статистичними і архівними даними (XIX—XX ст.) // Пробл. етнографії, фольклору і соціальної

географії Поділля. — Кам'янець-Подільський, 1992. — С. 174, 178.

Український етнос у часі і просторі // Берегиня. — 1992. — № 1. — С. 15, 25.

Село на нашій Україні: сучасний стан, проблеми, тривоги (етнодемографічний нарис) // НТЕ. — 1992. — № 4. — С. 3–12.

Програма факультативного курсу «Культура і побут народів світу». 10–11 класи / В. І. Наулко, Н. В. Карповець, М. Л. Струнка. — К., 1992.

Основні напрями діяльності Сектору фольклорно-етнографічної спадщини Відділу пам'яток духовної культури / В. І. Наулко, Н. В. Карповець // Матеріали до розробки концепції діяльності Ін-ту укр. археографії АН України. — К., 1992. — С. 37–41.

Foreword // Ukrainians of Eastern Diaspora: Atlas. — Kiev; Edmonton; Toronto, 1993. — P. 2.

Ethnic Territory of the Ukrainian People in the Late Nineteenth and Early Twentieth Centuries / V. I. Naulko, A. Poritsky — P. 3.

Етнографія // Специальные исторические дисциплины. — К., 1993. — С. 315–319.

В. Барвинський і його праця «Досліди з поля статистики» // Від НТШ до Українського вільного університету: Міжнар. наук. конф. Пряшів — Свидник, 12–15 черв. 1991. — К.; Львів; Пряшів; Мюнхен; Париж; Нью-Йорк; Торонто; Сідней, 1993. — С. 269–274.

Особливості культури і побуту чеського і словацького населення України в аспекті між-етнічних зв'язків // Історія і культура слов'ян. — К., 1993. — С. 25–36.

Ukrainians / V. Kubijovich, V. Naulko, A. Struminsky, A. Zhukovsky // Encyclopaedia of Ukraine. — Toronto; Buffalo; London: University of Toronto Press Incorporated, 1993. — Vol. V. — P. 459–465.

Друге народження Де ля Фліза // Укр. слово. — Париж, 1993. — 2 трав. — С. 4.

Програма курсу «Етнографія України» для спеціальності «Народознавство» / В. Наулко, М. Струнка / Ін-т системних дослідж. освіти України. — К., 1993.

Нові відомості про Де ля Фліза / В. Наулко, Я. Матвійшин // Київ. старовина. — 1993. — № 5. — С. 52–54.

Етнічна мапа України // Пам'ятки України. — 1993. — № 1–6. — С. 2–5.

Хто і відколи живе на Україні // Відродження. — 1993. — № 9. — С. 7–11.

Відомості про Де ля Фліза в архівах Франції // Медицина і українська культура: Матер. конф. Київ, 23–24 груд. 1993. — К., 1993. — С. 192, 193.

Володимир Барвинський і його праця «Досліди з поля статистики» // Барвинський В. Досліди з поля статистики. — К., 1993. — С. 3–11; 40–51.

Динаміка етнічного складу населення західно-українських земель в ХХ ст. // Барвинський В. Досліди з поля статистики. — К., 1993. — С. 40–51 (Під криптонімом В. Н.).

Південні та західні слов'яни України в аспекті етнодемографічних проблем // Актуал. пробл. відродження мов і культур захід. та півден. слов'ян в Україні: Міжвуз. наук.-практ. конф., 14–15 трав. 1993. — О., 1993. — С. 53–55.

Передмова // Культура та побут населення України: навч. посіб. для вузів. Вид. друге, доп. і перероб. — К., 1993. — С. 5, 6.

Український етнос у часі та просторі / Там само. — С. 8–13.

Формування української народності й нації // Там само. — С. 14–24.

Історико-етнографічне районування України та етнографічні групи українського народу // Там само. — С. 25–31.

Етнічний склад населення України // Там само. — С. 32–44.

Українське народознавство: зародження, розвиток, перспективи / В. Ф. Горленко, В. І. Наулко // Там само. — С. 45–58.

Народні знання, світоглядні уявлення, вірування, мораль / В. Ф. Горленко, В. І. Наулко // Там само. — С. 233–245.

Культура традиційна і сучасна // Там само — С. 245, 246.

Етнографічні особливості інших народів України і сучасні етнічні процеси в державі // Там само — С. 266–277.

Короткий термінологічний словник // Там само. — С. 281–283.

Етнічна історія Поділля / В. І. Наулко, А. Л. Перковський // Поділля. Істор.-етногр. дослідження. — К., 1994. — С. 34–62, 62–69.

Етносоціальна характеристика сучасного населення Поділля / В. Наулко, О. Климко // Там само. — С. 62–69.

Ukrainians // Encyclopaedia of World Cultures. — Boston, 1994. — Vol. VI. Russia and Eurasia. — P. 388–395.

Що вивчає етнографія? // Українознавство: Посібник. — К., 1994. — С. 55–68.

Хто живе на Україні // Там само. — С. 68–94.

Народні знання і світоглядні уявлення / В. І. Наулко, В. Ф. Горленко // Там само. — С. 193–208.

Численность и территориальное размещение / В. М. Кабузан, В. И. Наулко, Н. В. Чорная // Украинцы. — Макет тома серии «Народы и культуры». — М., 1994. — Кн. I. — С. 230–254.

Современные этнодемографические изменения // Там же. — С. 279–288.

Етнос і мова: соціолінгвістичний і лінгвогеографічний аспекти // Укр. нація і етнічні меншини: перспективи інтеграції в громадянське суспільство та майбутнє Східної Європи. — К., 1994. — С. 12, 13.

Західні і південні слов'яни України в аспекті етнодемографічних проблем // Відродження мов і культур західних і південних слов'ян в Україні. — К., 1994. — С. 14–17.

Коллекции РЭМ в аспекте изучения этнографии Украины // Материалы юбил. конф. «Российский этнографический музей: история, опыт, проблемы». — С. Пб, 1994. — С. 37, 38.

Програма «Етнографія України для 8–9 класів» / В. І. Наулко, М. Л. Струнка // Однокласник. — 1994. — № 3.

Нові відомості про Де ля Фліза в архівах Франції і України // Матеріали до української етнології. — К., 1995. — Вип. I (I). — С. 35–47.

Етнографічна спадщина як джерело дослідження історії України // Історична наука на порозі ХХІ століття: Матеріали Всеукр. наук. конф. (Харків, 15–17 листоп. 1995 р.). — Х., 1995. — С. 149–153.

Український етнос і мова: соціолінгвістичний нарис // Національна культура в сучасній Україні. — К., 1995. — С. 156–197.

Етнографія // Енцикл. українознавства. — Мюнхен, 1995. — Т. 11. — С. 218–222.

Етнографічна та народознавча спадщина Ф. К. Вовка / В. Наулко, О. Франко // Зб. наук. праць на пошану Ярослава Дашкевича з нагоди 70-річчя. — Л.; К.; Нью-Йорк, 1996. — С. 675–697.

Творча спадщина Де ля Фліза / В. І. Наулко, В. Ф. Горленко // Де ля Фліз. Альбоми. — К., 1996. — Т. I. — С. 7–18, 172–176.

Програмні дослідження культури та побуту людності України за матеріалами епістолярної спадщини Ф. Вовка // Політологія. Етнологія. Соціологія: III Міжн. конгр. українців (Харків, 26–29 серп., 1996) — Х., 1996. — С. 92–97.

Федір Вовк: До 150-річчя від дня народження. Листи С. Петлюри до Ф. Вовка // Жива вода. — 1996. — № 7. — С. 3–7.

Нові відомості про Де ля Фліза в архівах Франції та України // Сучасність. — 1996. — № 10. — С. 72–79.

Листування Ф. Вовка з В. Кравченком / В. Наулко, В. Старков // Берегиня. — 1996. — № 3/4. — С. 133–143.

Чехи в Україні // Під одним небом. Фольклор етносів України. — К., 1996. — С. 171–182.

Козацька тематика в епістолярній спадщині Ф. К. Вовка // Запорозьке козацтво. — К.; Запоріжжя, 1997. — С. 256–263.

Південна Україна в дослідженнях Ф. К. Вовка (Волкова): за матеріалами епістолярій // Археологія і етнологія Восточної Європи. — О., 1997. — С. 249–253.

Листування Ф. Вовка (з фондів архівів) // Українське архівознавство: Історія, сучасний стан та перспективи. Наук. доп. Всеукр. конф. (19–20 листоп. 1996 р.). — К., 1997. — Ч. 2. — С. 97–102.

Учений надзвичайно широкого профілю / В. І. Наулко, О. О. Франко. // Пам'ять століть. — 1997. — № 1. — С. 37–41.

Що доводиться чути етнографові: Листування Ф. Вовка з М. Сумцовим та Д. Яворницьким / В. Наулко, В. Старков // Пам'ять століть. — 1997. — № 1. — С. 37–41.

Динаміка етнічного складу населення України в ХХ столітті // Укр. геогр. журнал. — 1997. — № 2. — С. 17–22.

Пишу ж я, щоб якомога частіше нагадувати людям, що є на світі Україна: Листування Ф. Вовка з М. Грушевським / В. Наулко, Ю. Філіпова // Родовід. — 1997. — № 15. — С. 44–66.

Нововідкриті сторінки історії українознавства: Листування Федора Вовка з Миколою Біляшівським // НТЕ. — 1997. — № 4. — С. 62–74.

Греки України: Етнічна історія і сучасні етнонаціональні процеси // Зап. іст.-філол. т-ва ім. Андрія Білецького. — К., 1997. — Вип. I. — С. 63–66.

Співвідношення понять «нація» — «етнос» в аспекті державотворення України // Етнічність в історії та культурі: матеріали і дослідження. — О., 1998. — С. 8–10.

Хто і відколи живе в Україні. — К., 1998.

Вплив політики національно-державного будівництва на етномовні процеси серед українців «ближнього» та «далекого» зарубіжжя // Вдосконалення системи держ. управління соціально-економ. та політ. процесами в регіоні (на прикладі Півдня України): зб. наук. праць / Укр. Академія держ. управління при Президентіві України. — О., 1998. — С. 229–239.

До питання українсько-болгарських взаємин: Листування Федора Вовка з Іваном Шишмановим // Болгар. щорічник. — К., 1998. — Т. III. — С. 100–116.

Етнокультурні процеси серед слов'янської людності України в ХХ ст. // Слов'янський щорічник. — К., 1998. — Вип. 2. — С. 5–33.

Чехи й словаки на Україні: динаміка чисельності й культурно-побутові процеси // Zaznamy z diskusie k predmnesenym referatom. XI medzinarodny zjazd slavistov. Bratislava, 30. VIII. — 8. IX. 1993. — Bratislava, 1998. — S. 323, 324.

Les Processus ethno-culturel au sein de la Population Slave de l'Ukraine au XX siecle // Streszczenia referatów i komunikatów. — XII międzynarodowy kongress slavistów. Kraków, 27. VIII. — 2. IX. 1998. — Warszawa, 1998. — S. 276, 277.

Внесок Миколи Мушинки у дослідження проблем етнічної історії українців // Благівісник праці: наук. зб. на пошану академіка Миколи Мушинки. — Ужгород; Пряшів, 1998. — С. 15–24.

Видатний український етнопсихолог Володимир Янів // НТЕ. — 1998. — №5/6. — С. 67, 68.

Сучасні етнічні процеси серед болгарської діаспори України // Матеріали міжнар. круглого столу «Болгари в Україні: в пошуках національної ідентичності (минуле і сучасність)». — К., 1998. — С. 37–43.

Федір Вовк і Полтавщина // Історична пам'ять. — 1998. — №1. — С. 176–185.

Лист Федора Кіндратовича Вовка до Володимира Боніфатійовича Антоновича // Наук. зб. Українська Вільна академія наук у США. — Нью-Йорк, 1999. — Т. IV. — С. 247–250.

Sport in the Ancient Greek cities of the Northern Black Sea region. Naulko Vsevolod, Hrechanyuk Oksana, Starkov Valerij // Περίλλκψεε ομλοκοηροεομ. — IX-th International Congress of Classical Studies. Кавала, 24–30. VIII. — 1999. — P. 87.

Сучасні етнічні процеси серед болгарської діаспори південної України // Наша школа. — 1999. — № 2/3. — С. 174–177.

Людність: склад і розміщення: типол. ознаки // Українці: Іст.-етногр. монографія у 2 т. — Опішне, 1999. — Т. 1. — С. 132–160.

Людність: склад і розміщення. Територ. розташування. // Там само. — С. 143, 144.

Людність: склад і розміщення. Динаміка чисельності / В. Кабузан, В. Наулко, Н. Чорна // Там само. — С.145–160.

Nationality and Linguistics Changes in Ukraine / Vsevolod Naulko, Stephen Rapawy // The Ukrainian Quarterly: — A Journal of Ukrainian and International Affairs. — New York, 1999. — Volume LV. — № 2. — P. 117–150.

З епістолярії Лева Биковського // Пам'ять століть. — 1999. — № 6. — С. 13–16.

To the Question about the Reservation of the ethical norms in the traditional Folk Culture of Ukraine // Ethics and Traditional Folk Culture: UNESCO. Ustav lidove kulture ve Straznici, Republic Cheque. — 1999. — P. 103–106.

Формування молдавського етносу і сучасні етнічні процеси в Україні // Молдавани України: історична ретроспектива і сучасність: — Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 25–26 лютого 1999 р. — О., 1999. — С. 22–29.

У кожного своя пісня // Етногр. Буковини. — Чернівці, 1999. — Т. I. — С. 9–14.

Етнографічні матеріали в архівосховищах Російської Федерації // Актуальні проблеми сучасного джерелознавства: Матеріали укр.-рос. наук. семінару. — К.; С.Пб, 1999. — С. 77–80.

Незабутній Рильський // Пам'ять століть. — 2000. — №1/2. — С. 56–58.

Австрійці і німці українського Закарпаття // Буковинський іст. етногр. вісник. — Чернівці, 2000. — Вип. 2. — С. 45–47.

Сучасний етнопонаціональний розвиток України. Етнополітика: освіта і культура // Етноси України: Альманах 2000. — К., 2000. — С. 5–8.

Сучасний етнопонаціональний розвиток України // Корейський світ. // Там само.

Сучасний етнопонаціональний розвиток України // Німецький світ // Там само.

Сучасний етнопонаціональний розвиток України // Тюркський світ // Там само.

Думки і спогади про часопис етнографів і фольклористів // НТЕ. — 2000. — № 4. — С. 129–131.

Численность и территориальное размещение украинцев в XVIII–XX веке // Украинцы. — М., 2000. — С. 71–80.

До питання етнічної ідентифікації русинів // Україна на межі тисячоліть: етнос, нація, культура. К., 2000. — Кн. 1–2. — С. 199–207.

Тенденції розвитку етнопонаціональних процесів і міжетнічних взаємин в Україні на сучасному етапі (за матеріалами етносоціальних досліджень) / В. Наулко, В. Кривцова // Проблеми міграції. — 2000. — №1. — С. 28–36.

Формування етнічного складу населення Півдня України в останній чверті XVIII ст. — другій половині XIX ст. // Буков. іст.-етногр. вісник. — Чернівці, 2001. — Вип. 3. — С. 77, 78.

Питання української етнографії в епістолярній спадщині Ф. К. Вовка / В. Наулко, Н. Руденко // Пам'ять століть. — С. 111–115.

Листи Л. С. Берга до Ф. К. Вовка // Схід—Захід (історико-культурологічний збірник) — Х., 2001. — Вип. 3. — С. 149–165.

Листування Б. Грінченко — Ф. Вовк // Старожитності Південної України. — Запоріжжя, 2001. — Вип. 7.

Листування М. Грушевський — Ф. Вовк // Листування Михайла Грушевського. Т. II. — Серія: Епістолярні джерела Грушевськознавства. — К.; Нью-Йорк; Париж; Л.; Торонто, 2001. — С. 94–101, 351–376.

Передмова // Наулко В., Кияк Т. Етнопонаціональні процеси в Україні: історія та сучасність. — К., 2001. — С. 3–7.

Співвідношення понять «нація — етнос» в аспекті державотворення України // Там само. — С. 8–13.

Динаміка етнічного складу населення України в XX ст. // Там само. — С. 46–69.

Тенденції розвитку етнопонаціональних процесів в Україні на сучасному етапі за матеріалами етносоціальних досліджень. // Там само. — С. 70–89.

До питання українсько—чеських взаємин: листи Любора Нідерле і Ченека Зібрта до Ф. Вовка (Волкова) // Слов'янські культури в європейській цивілізації. — К., 2001. — С. 206–242.

Історико-культурна спадщина Запорозького козацтва в епістолярії Ф. К. Вовка і його дописувачів // Наук. зап.: зб. праць / Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України. Запор. відділення — К., 2001. — Т. 6. — С. 305–309.

Листування Федора Вовка з Володимиром Гнатюком. — Л.; К., 2001. — С. 3–5, 190–214.

Листи Зенона Кузеля до Федора Вовка // Борисфен. — 2001. — №11 (125). — С. 6–8.

До питання українсько-чеських взаємин: листи Любора Нідерле і Ченека Зібрта до Ф. Вовка (Волкова) // Ukrajnistika na prahu nového století a tisíciletí. — Problemy jazyka, literatury, kultury. — Sborník příspěvků. — Olomouc, 2001. — С. 263–268.

Замість післямови // Чорний С. Українці в Європі. — К., 2001. — С. 177–179.

Листування Павла Рябкова з Федором Вовком // Південна Україна XVII — XIX століття:

Зап. Наук.-досл. лабор. Історії Півд. України ЗДУ. — 2001. — №6. — С. 105—125.

Питання походження народів і дипломатія // Україна дипломатична. — К., 2002. — Вип. II. — С. 81—90.

Альбоми Д. П. де ля Фліза як джерело етнографічного дослідження України // Діалог. Україна і Франція. — 2002. — С. 130—133.

Листування Ф. К. Вовка (Волкова) з російськими вченими // Вісник Київ. ін-ту «Слов'янський університет» Вип. 12. — К., 2002. — С. 196—199.

Листування М. Ф. Біляшівський — Ф. К. Вовк // Старожитності Південної України. — Вип. 8. — Запоріжжя, 2002.

Сучасний етнонаціональний розвиток України // Етноси України: Альманах 2000. Єврейський світ — 2001. — С. 48.

До 80-річчя професора Аркадія Жуковського // Українська археографія. Щорічник. — Вип. 7. — К., 2002. — С. 7—10.

Етнологія народів світу // Навч. метод. комп. дисципліни. — К., 2003.

Дем'ян де ля Фліз. Лікар, етнограф, краєзнавець // Народжені Україною. — К., 2003. — С. 534—535.

Етнодемографічний розвиток людства і Україна // Рідна школа. — 2003. — № 10. — С. 44, 45.

Етнічний склад населення Таврійської губернії за архівними джерелами. — Душею завжди з Україною. Пропамятний збірник на пошану українського правника і політолога В. Ю. Даниліва. — К.; Торонто, 2003. — С. 323—332.

Євреї у контексті сучасних етнічних процесів в Україні // Людина і політика. — 2003. — №3. — С. 3—12.

Альбоми Д. де ля Фліза як джерело дослідження історії та культури українського народу // Мистецтвознавство, фольклористика та етнологія слов'янських народів. XIII Міжн. з'їзд славістів (Любляна, Словенія). Доповіді. — К., 2003. — С. 195—202.

Вчений надзвичайно широкого профілю / В. І. Наулко, О. О. Франко // Історичний календар — 2003. — С. 295—301.

Особливості традиційного одягу греків Українського Надазов'я в аспекті міжетнічних взаємин / В. Наулко, І. Пономарьова // Вісник Київського славістичного університету. Серія «Історія». — Вип. 14. — К., 2003. — С. 115—132.

Листування Любора Нідерле з Федором Вовком (Нові віднайдені листи) // Вісник Київського славістичного університету. Серія «Історія». — Вип. 14. — К., 2003. — С. 283—300.

«Від Сяну і по Дон русин всюди автохтон» // Український керамологічний журнал. — 2003. — №4. — С. 15—21.

Етнологическая наука в Украине за годы независимости // Этнографическое обозрение. — 2003. — №6. — С. 40—48.

XIII Міжнародний з'їзд славістів / В. Наулко, В. Захаржевська // Вісник НАН України. — 2003 — №10. — С. 82—87.

Релігійна тематика в творчій спадщині Де ля Фліза / В. Наулко, В. Старков // Вісник Київського славістичного університету. Ювіл. вип., присв. 10-річчю КСУ. — К., 2003. — С. 48—54.

Етнодемографічний розвиток людства і слов'янський світ // Там само. — С. 18—28.

Листи Зенона Кузелі до Ф. К. Вовка // Питання стародавньої історії, археології й етнології: зб. наук. праць Чернівецького національного університету. — Чернівці, 2002. — Т. 1. — С. 189—209.

Матеріали Кабінету нацменів Етнографічної комісії ВУАН як джерело дослідження міжетнічних взаємин в Україні / В. Наулко, Н. Руденко // Пам'ять століть — 2003. — №5. — С. 107—112.

Коріння та крона населення України. Бібліотека шкільного світу. Країнознавство. Географія. Туризм. Бібліотека. — К., 2003. — С. 37—54.

Етнодемографічний розвиток людства і Україна // НТЕ. — 2003. — №5—6. — С. 22—26.

Давні кримсько-татарські поселення в Україні // Україна—Туреччина: минуле, сучасне, майбутнє: зб. наук. праць. — К., 2004. — С. 91—93.

Листи М. Сумцова до М. Грушевського / В. І. Наулко, Д. М. Семко // Університет. — К., 2004. — № 2. — С. 117—128.

Сучасна культура. Республіка Польща. Країнознавство. Навч. посіб. / В. І. Наулко, Д. М. Семко. — К., 2004. — Вип. 2. — С. 36–44.

Сучасна культура. Чеська Республіка. Країнознавство. Навч. посіб. / В. Наулко, Н. Руденко. — К., 2004. — Вип. 2. — С. 85–93.

Сучасна культура. Словацька Республіка. Країнознавство. Навч. посіб. — К., 2004. — Вип. 2. — С. 138–147.

Листування Костянтина Харламповича та Михайла Грушевського (липень—грудень 1927 р.) // Історичний журнал. — 2004. — № 5. — С. 77–85.

Нові віднайдені листи Любора Нідерле до Федора Вовка // *Ukrainica I. Soucasna ukrajinstika*. — Olomouk, 2004. — С. 385–397.

Листи Р. Кайндля до М. Грушевського // Університет. — К., 2005. — № 2 (4). — С. 42–49.

Листи М. Кордуби до М. Грушевського та Ф. Вовка / Упоряд., авт. передм. та комент. В. Наулко і В. Старков // *Старожитності Південної України*. — Запоріжжя, 2005. — Вип. 14.

Листи С. Рудницького до М. Грушевського // Історичний журнал. — 2005. — № 3. — С. 85–97.

Листи Зенона Кузелі до Михайла Грушевського / Упоряд., авт. передм. і комент. В. Наулко і В. Старков // *Старожитності Південної України*. — Запоріжжя, 2005. — Вип. 11.

Листи М. Кордуби до Ф. Вовка // Університет. — 2005. — № 4(6). — С. 67–75.

Листи І. Л. Шрага до М. С. Грушевського / В. І. Наулко, Д. М. Семко // *Вісник Київського славистичного університету* — К., 2005. — Вип. 23. — С. 236–266.

Листи Олександра Русова до М. С. Грушевського // *Праці центру пам'яткознавства*. — К., 2005. — Вип. 7. — С. 189–222.

The Dynamics of the ethnical structure of population of Ukraine during XX century: historical and economic aspect // The international economic conference «Identity, Globalization and Universality in the Eastern and Central European...» — «Lucian Blaga» University of Sibiu — Sibiu, may 2006. — Vol. I. — P. 469–474.

Interdemographic Processes in Present-day Ukraine // 20th International Congress of Historical Sciences. International Commission for

Historical Demography (A1013). University of New South Wales. — Sydney, 2006.

Сучасний етнонаціональний розвиток слов'янських народів // Університет. — 2006. — № 2 (10). — С. 34–38.

Листування М. Грушевського з видатними науковцями та народознавцями (до 140-ї річниці від дня народження М. С. Грушевського) / В. Наулко, Д. Семко // Університет. — 2006. — № 3 (11). — С. 55–66.

Листування М. Грушевського з видатними науковцями та народознавцями (до 140-ї річниці від дня народження М. С. Грушевського) / В. Наулко, Д. Семко // Університет — 2006. — № 4 (12). — С. 6–25.

Листування Михайла Грушевського з видатними науковцями та народознавцями (до 140-ї річниці від дня народження М. Грушевського) / В. Наулко, Д. Семко // Університет. — 2006. — № 5 (13). — С. 13–18.

Листи Любора Нідерле до Михайла Грушевського // *Український археографічний щорічник*. — К., 2006. — Вип. 10–11. — С. 631–639.

Людина, яка мужньо долає життєві перешкоди (до 80-річчя від дня народження В. Т. Зінича // *НТЕ*. — 2006. — № 5. — С. 106–110.

Наукова діяльність і реалії життя // *Человек в истории и культуре: сб. науч. работ в честь 70-летия В. Станко*. — О.; Терновка, 2007. — С. 29–32.

Роздуми про минуле і сучасне // Університет. — 2007. — № 2. — С. 5–11.

Ще раз про творчу спадщину Д. П. де ля Фліза // *Пам'ятки. Архівний щорічник*. — 2007. — Т. 7. — С. 361–367.

Цікава і потрібна, але не безпомилкова праця. Рец. на монографію В. Кабузана «Українцы в мире...» (М., 2006) // Університет. — 2007. — № 3. — С. 109–113.

Домінік П'єр де ля Фліз: основні етапи життя і творчої діяльності (до 220-річчя від дня народження) // *Вісник Київського славистичного університету*. — К., 2007. — Вип. 32. — С. 209–213.

Сучасні тюркські етноси в Україні // Університет. — 2007. — № 4. — С. 23–29.

38-й Міжнародний конгрес Азії та Північної Африки // Університет. — 2007. — №5. — С. 5, 6.

Незабутні зустрічі з Оленою Станіславівною Компан // Історик О. Компан. Матеріали до біографії. — К., 2007. — С. 515–517.

Скільки батьків у етнології, або рецензія на підручник В. Кафарського і Б. Савчука «Етнологія»? (К., 2006) // Університет. — 2007. — №6. — С. 106–112.

Спогади про будинок на розі Лютеранської і Круглоуніверситетської // Київський альбом. Історичний альманах. — К., 2007. — Вип. 5. — С. 68–74.

Населення і людський розвиток. Національний атлас України. — К., 2007. — С. 244, 245 (Співавтор і експерт з наукового, технологічного й інформаційного змісту блоку «Населення»). — С. 244–305).

Тюркська людність у сучасній Україні // Українська культура: з нових досліджень / Зб. наук. статей на пошану С. Павлюка з нагоди його 60-ліття. — Л., 2007. — С. 184–190.

Навчально-методичний комплекс спецкурсу «Сучасна культура слов'янських країн». — К., 2008.

Навчально-методичний комплекс спецкурсу «Сучасні етнонаціональні процеси в країнах слов'янського світу». — К., 2008.

Вступне слово / В. Наулко, Н. Зіневич // Наукові записки ІУАД НАНУ. Т. 15. Тематичний випуск «Роми України: із минулого в майбутнє». — К., 2008. — С. 10–15.

Етнічна ідентифікація і статистичний облік ромів України // Наукові записки ІУАД НАНУ. Т. 15. Тематичний випуск «Роми України: із минулого в майбутнє». — К., 2008. — С. 335–343.

Актуальні проблеми етнографії. Сучасний етнічний склад населення України // Наук. часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 6. Істор. науки. — К., 2008. — С. 3–6.

Роми в Україні (До Міжнародного дня ромів) // Університет. — 2008. — № 2. — С. 5–10.

Українська етнологія: вчора, сьогодні, завтра // Університет. — 2008. — № 3. — С. 5–12.

Спорт в античних містах Північного Причорномор'я (назустріч ХХІХ Олімпійським іграм у Пекіні) / О. Гречанюк, В. Наулко, В. Старков // Університет. — 2008. — № 3. — С. 32–39.

З історії українсько-французьких наукових зв'язків. Листи французьких антропологів до Ф. К. Вовка (Волкова) // Університет. — 2008. — № 4. — С. 5–18.

Дні науки Республіки Македонія в Україні // Університет. — 2008. — № 4. — С. 114, 115.

Листування Федора Вовка з Володимиром Шухевичем (1901–1907 рр.) // Вісник Київського славистичного університету. — 2008. — № 38. — С. 214–217.

Проблеми сучасної славистичної науки. ХІV Міжнародний з'їзд славистів // Університет. — 2008. — № 5. — С. 5–8.

Динаміка етнічного складу населення Криму // Університет. — 2008. — № 5. — С. 20–25.

Сучасний етнонаціональний розвиток країн слов'янського світу // Слов'янські обрії: збірн. наук. праць. Вип. 2 / НАН України. Український комітет славистів. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — К., 2008. — С. 473–481.

Бібліографія основних наукових праць В. Наулка // Університет. — 2008. — № 6. — С. 110–118.

Загальний перелік публікацій В. Наулка на грудень 2008 р. налічує понад 500 назв.

Див.: Наулко Всеволод Іванович. Бібліографія вчених України. — К., 2003. — 80 с.